

KURVAN NEDAN VISAR att skattetrycket fördubblades mellan 1930 och 1950, men den verkliga ökningen skedde under 1960- och 1970-talen (jämför lutningarna på kurvan mellan olika tidsperioder). Den center-liberala regeringen i slutet av 1970-talet bröt den explosionsartade utvecklingstakten, men från mitten av 1980-talet ökade skattetrycket på nytt för att nå sin kulmen på över 50 procent 1990. Med en viss variation har skatternas andel av BNP de senaste 40 åren legat på nivån kring 45 procent.

50 procent av BNP

HÖGA SKATTER

40 procent

GÖR SVERIGE

30 procent

FATTIGARE

20 procent

10 procent

0 kr

1900 1905 1910 1915 1920 1925 1930 1935 1940 1945 1950 1955

STATEN TAR ÖVER – STEG FÖR STEG

Här är några hållpunkter i den politiska utvecklingen mot ett av världens högsta skattetryck.

▪ Socialdemokraternas långa era med skattehöjningar inleds. Partiet vinner det här året åter regeringsmakten, men med andra idéer än socialiseringen av industrin. I stället handlade det om fördelning av produktionsresultaten via höjda skatter och politisk styrning.

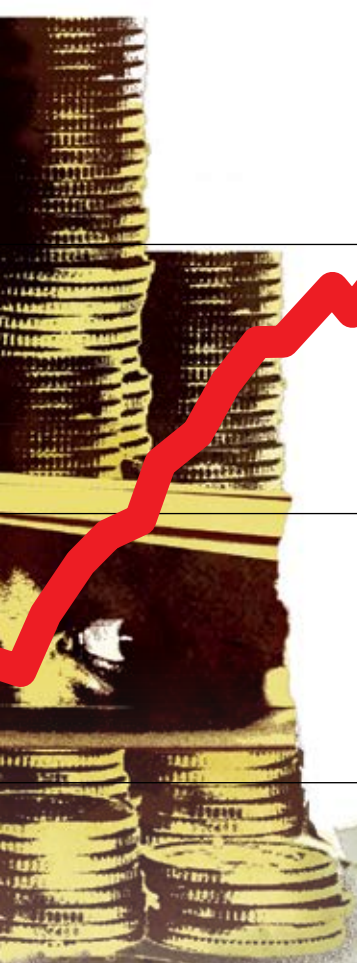
▪ Alva och Gunnar Myrdals skrift *Kris i befolkningsfrågan* anses utgöra grunden för den skattedrivande socialpolitiken kring andra världskriget och därefter, bland annat med kollektiv barnuppföstran enligt socialistiska ideal.

Alva och Gunnar Myrdal.

1932

1934

De samlade skatterna i Sverige är extremt höga, men få svenskar förstår hur mycket de faktiskt avstår i skatt. En ny bok, *Sveriges väg till högskatteland – Utopi och verklighet under hundra år*, avslöjar varför Sverige blev ett högskatteland och hur det systematiskt och medvetet har dolts för medborgarna.

Text: **Mats Lundström** Illustration: **Robert Hilmersson**

Hur blev Sverige rikt? När började den offentliga sektorn växa och när uppstod grus i det samhälleliga maskineriet? Nationalekonomen Anders Bergeskogs bok tar sin utgångspunkt i en jämförelse mellan två perioder av ekonomisk utveckling relaterat till skatter – dels de 50 åren före andra världskriget, dels halvseket efter världskriget fram till skatteuppgörelsen i början av 1990-talet när skattetrycket kulminerade med 50 procent av bruttonationalprodukten (BNP).

Fram träder bilden av ett land med ett skattetryck som under delar av den andra jämförelseperioden lagt en våt filt över tillväxten. Forskning visar att ett högre skattetryck är förknippat med en påtagligt lägre tillväxt.

Det innebär en allvarlig

välfärdslust för landet eftersom man då går miste om ökad levnadsstandard:

– Min mission är att fler ska se och förstå detta. Det finns få saker som påverkar enskilda människors liv så mycket som skatten. Så länge detta undanhålls försvarar det hela demokratins funktions sätt, säger han.

DEN KRAFTIGASTE TILLVÄXTEN i ekonomin skedde inte heller efter andra världskriget utan under perioden före. Under senare delen av 1800-talet liberaliserades Sverige. Den neutrala marknadsmodellen som då gällde var verkligen framgångsrik med en häpnadsväckande tillväxt och ökning av levnadsstandarden.

Enligt den socialdemokratiska riksdagsmannen och professorn i national-

Anders Bergeskog

1960 1965 1970 1975 1980 1985 1990 1995 2000 2005 2010 2015

▪ Nya, privata arbetsförmedlingar förbjuds. Arbetsmarknadspolitiken har alltid varit central i vänsterns samhällsbygge. Dysfunktionaliteten som finns hos dagens statliga arbetsförmedling är ett uppenbart exempel.

▪ Skattereform. Skatter som införts under 1930-talet permanentas.

▪ Genom lagstiftning förbjuds bemaningsföretag.

▪ Källskatt på arbete införs. Det innebar att arbetsgivaren betalade in inkomstskatten i stället för löntagaren (se fördjupning nedan till vänster).

▪ Kommunalskatterna börjar öka, från början försiktigt, men sedan i det närmaste okontrollerat. Mellan 1950 och 1980 höjdes den kommunala inkomstskattesatsen från ungefär 10 till 30 procent, det vill säga med cirka 200 procent (se diagram nedan).

1936

1938

1942

1947

1950

Källskatten – inkörsporten till det fördolda

→ Källskatt infördes i Sverige den 1 januari 1947. Tage Erlander hade just tillträtt som statsminister efter Per Albin Hanssons hastiga bortgång. Ernst Wigforss var finansminister. Källskatt innebar att inkomstskatten drogs direkt från arbetsgivaren utan att först passera inkomsttagaren. Idén att skilja på skatteobjekt (den som drabbas ekonomiskt) och skattesubjekt (den som är skyldig att betala in skatten) skulle komma att visa sig vara en effektiv metod för att undvika framtida protester mot skattehöjningar.

Fram till dess hade löntagaren själv fått hantera skattebetalningarna, vilket gjorde att man blev högst medveten om hur stor del av inkomsten man avstod.

Eftersom denna beskattningsmetod innebär att skatten dras vid källan till inkomsten, det vill säga hos arbetsgivaren, har den fått benämningen källskatt. Beskattningsmetoden blev möjlig i och med att personnumret infördes samma år för att kunna identifiera hela befolkningen och utöka statens kontroll.

Systemet blev effektivt – och skatterna inte längre lika synliga. I många länder har höjda skatter mötts av protester, men inte i Sverige. Källskatten är en viktig orsak.

Även progressiviteten i beskattningen ökade vilket innebar att skatteandelen växte med inkomsten. Målet var att omfördela tillgångarna från hög- till låginkomsttagare, men även de med lägre inkomster fick från och med nu högre marginalskatter. Faktum är att låginkomsttagarnas marginalskatter under perioden 1950–70 ökade från cirka 20 till cirka 50 procent.

Kapitalinkomster lades dessutom ovanpå inkomster av arbete vilket gjorde sparade till något som beskattades hårt och ökade progressiviteten ytterligare. Utöver det infördes även förmögenhets-skatt som försvann först 2007.

ekonomi, Bo Södersten, kunde inget annat land uppvisa en lika oavbruten jämn utveckling.

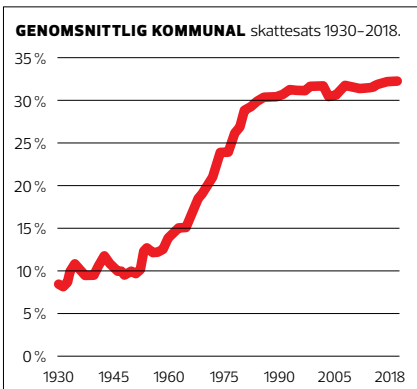
Sverige kunde vid tiden före andra världskriget se tillbaka på en långvarig tillväxt och välståndökning som var unik i världen.

– Skatternas andel av BNP var fram till slutet av den första perioden låga, vilket bidrog till en mycket snabb ekonomisk utveckling. Det är viktigt att poängtera att Sverige inte alltid varit ett högskatteländ som många tror. Faktiskt är det tvärtom, säger Anders Bergeskog.

DET POLITISKA LANDSKAPET i Sverige under 1900-talets första decennier genomgick en kraftig omvandling med införandet av lika rösträtt. Då ändrades också valsystemet till att bli proportionellt vilket gav upphov till ett flerpartisystem där även partier som saknat egen

majoritet kunnat spela en betydelsefull roll. Det har präglat politiken under hela det förra seklet.

Vid den tiden radikaliserades också vänstern av kommunismens framgångar ute i världen. Men från 1930-talet inledde Socialdemokraterna ett långt maktinnehav genom ett pragmatiskt

Källa: SCB, Kommunalskatterna.

Konsumtionsskatten oms (allmän varuskatt) införs. Skatten fanns redan under krigsåren, men återkom i ny tappning. Även arbetsgivaravgifterna införs det här året (se fördjupning nedan till höger).

Skatt på konsumtion ökade snabbt.

Oms ersätts av moms (mervärdesskatt) som ökade snabbt. Redan 1991 var standardnivån 25 procent. Momsen beskattar varje led i produktions- och distributionskedjan utifrån det mervärde som tillförs.

Fram till detta år hade gifta makar sambeskatats och kunnat tillgodogöra sig ett dubbelt grundavdrag för hemarbete. Detta avdrag togs bort och makarna skulle nu beskattas var för sig, särbeskattnings, vilket reducerade betydelsen av hemarbetet.

1960

1969

1971

"Tidigare kunde man försörja en familj på en inkomst. I dag måste två i hushållet arbeta för att få en inkomst. Den andra går till skatt."

Två dolda skatter gör entré

→ Frågan om en omsättnings-skatt (oms) för att kraftigt öka statens inkomster och göra det möjligt att bygga ut det offentliga välfärdssamhället väcktes i slutet av 1950-talet. 1960 införs oms.

Som väntat ökade omsättnings-skatten snabbt under 1960-talet. I slutet av decenniet omvandlades oms till mervärdesskatt (moms).

Moms innebar ett nytt sätt att räkna ut beskattningen av varor. Mervärdesskatt utgår från produktens förädlingsvärde så att varje steg i produktionen kom att beskattas utöver slutprodukten. Moms infördes också på många tjänster och utökades till fler områden.

Som väntat höjdes även momsens snabbt. I början av 1990-talet nådde den 25 procent vilket är den nivå som gäller än i dag (med några undantag). Dessutom belades alla former av tjänster med moms (med några få undantag).

1960 infördes även arbetsgivaravgiften. Skattesatsen, som tillämpas på den anställdes bruttolön, uppgick inledningsvis endast till några få procent, men höjdes successivt och har sedan slutet av 1970-talet överstigit 30 procent. Som högst var den i början av 1990-talet då skattesatsen närmade sig 40 procent.

Arbetsgivaravgiften är av stor betydelse då den tillsammans med lönen och de avtalade sociala avgifterna avgör hur höga anställningskostnaderna blir. Avgiften är också av stor betydelse för statsfinanserna då den genererar över en fjärdedel av den offentliga sektorns skatteintäkter. Trots det är kännedomen om arbetsgivaravgiftens storlek inte särskild god bland allmänheten, troligtvis för att den sällan redovisas på lönebesked.

vägval som skulle visa sig vara avgörande för framtiden.

– Genom folkhemstanken skulle ett socialistiskt samhälle byggas med lagstiftning, utbyggnad av offentliga välfärdstjänster och omfördelning av privat egendom genom beskattning utan att göra alltför stora anspråk på att ta över ägandet av näringslivet. Trots den socialdemokratiska pragmatismen har radikalare underströmmar för att ta över ägandet hela tiden varit levande, ända in i nutid. Löntagarfonderna och försöken till att begränsa vinster i välfärden utgår från sådana resonemang, menar Anders Bergeskog.

Arkitekterna bakom statens ökade inflytande över individernas fria val var socialister som Nils Karleby, Gunnar och Alva Myrdal samt Ernst Wigfors. Tilltro till social ingenjörskonst och en välfärd i offentlig regi med hjälp av politisk styrning var medlen för att genomföra

planekonomi i en stor del av den svenska ekonomin. Den utvecklingen har i efterhand kallats funktionssocialism (myntat av den socialistiske teoretikern Gunnar Adler-Karlsson 1965).

För att finansiera en expanderande offentlig sektor, växande bidrag och transfereringar, krävdes kraftigt ökade intäkter via en uppsjö av olika skatter.

– Under 1930-talet börjar skatterna öka så sakteliga, men det är först efter andra världskriget som ökningen tar fart på allvar för att bygga det som Socialdemokraterna kallar "det starka samhället", fortsätter Anders Bergeskog.

Resultatet blev, enligt nationalekonomen Bo Södersten (S), "den offentliga sektorns vetlösa expansion" samtidigt som den privata sektorn krympte.

Sett till antalet sysselsatta var det enbart den offentliga sektorn som växte efter andra världskriget. Och den växte rejält, framför allt från mitten

När marginalskatte­na i vissa fall nått över 100 procent briserar den så kallade Pomperipossa-affären (se fördjupning nedan). Första borgerliga regeringen sedan 1932 tillträder.

Näringslivet testas välfärdsstatens gränser med privat dagis – Pysslingen. Ett halvår senare, 1984, förbjöds verksamheten genom en lag, Lex Pyssling. Regeringen Bildt avskaffade lagen 1992.

Demonstrationen mot löntagarfonderna med 75 000 deltagare äger rum den 4 oktober.

Foto: Kjell Gustafsson

Skattetrycket kulmine­rar med över 50 procent av BNP.

1976

1983

1990

Marginalskattorna toppar med över 100 procent

→ I slutet av 1960-talet började allt fler anomalier uppstå på grund av den politiska styrningen och de växande skatterna. Det kulminerade med att några kända kulturpersonligheter drogs in i debatten.

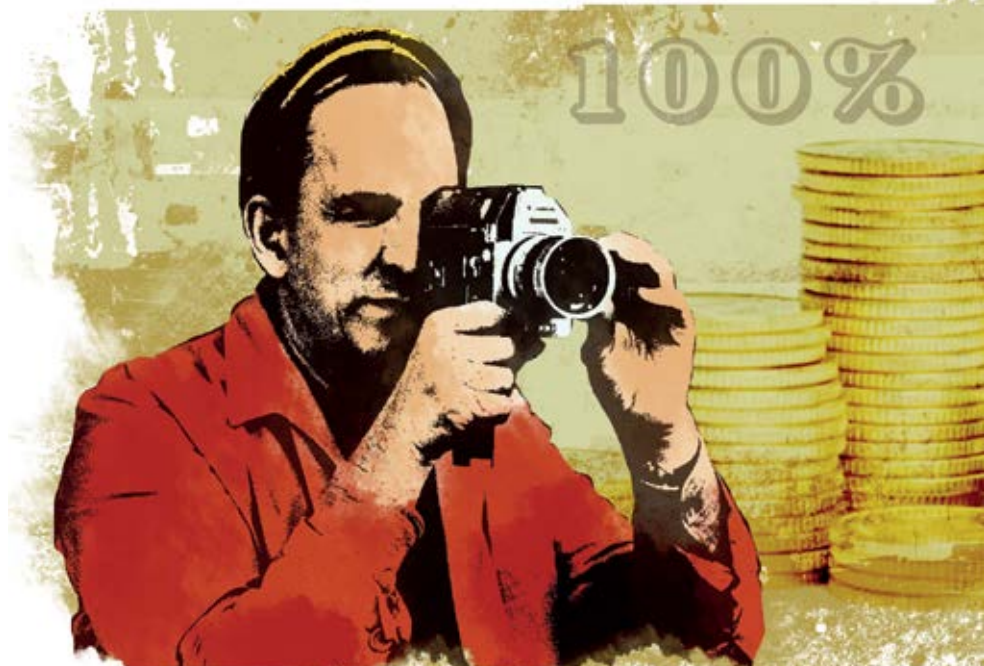
En effekt av progressiviteten i skattesystemet var att det blev möjligt att betala mer än 100 procent i skatt av en inkomstökning. De höga marginalskatte­na var ett resultat av Haga-överläggningarna mellan Socialdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet som vid 1976 års skattereform både höjde socialförsäkringsavgifterna och tog bort taket för begränsningen av avgifterna. Det fick bland annat till följd att arbetsgivaravgifterna för höginkomsttagare steg från 4 till 20 procent.

I början av året, mitt under en repetition på Dramaten, hämtas regissören Ingmar Bergman av polis och beskylldes för skattefusk. Det blev en världsnöhet och satte bilden av Sverige som ett extremt högskatteland. Några månader senare lämnade han landet på grund av hot och utpressning från skattemyndigheterna.

Expressen publicerade i mars 1976 en satirisk saga om *Pomperipossa* i *Monismanien* skriven av Astrid Lindgren, där hon beskrev hur hon fått betala 102 procent i marginals katt. Det blev en skandal, inte minst på grund av dåvarande finansminister Gunnar Strängs nedlåtande kommentar om henne i Sveriges riksdag.

Från talarstolen i riksdagen meddelade Gunnar Sträng att Astrid Lindgren var duktig på att berätta sagor, men räkna kunde hon inte. Astrid var snabb i sitt svar: "Berätta sagor har Gunnar Sträng alltid varit duktig på, men räkna har han inte lärt sig. Vi borde nog byta jobb han och jag."

Detta bidrog troligtvis till att Socialdemokraterna samma år förlorade regeringsmakten för första gången på över 40 år.

av 1960-talet och fram till början av 1990-talet. Den privata sektorns sysselsättning stod däremot still i ett halvt sekel. Först i början av 2000-talet nådde antalet anställda i privat sektor upp till samma nivå som 1950.

Bo Södersten ställer i boken *Kapitalismen byggde landet* (1991) frågan hur den framgångsrika svenska borgerligheten under 1920-talet så enkelt kunde förlora initiativet när det gäller samhällssyn och problemformulering.

Ett tydligt svar på frågan ges inte. Det kan dock konstateras att delar av det som under den senare delen av 1900-talet formerades till en borgerlig opposition bidrog till att ge socialdemokratin legitimitet att politisera och omvandla delar av samhället i socialistisk anda.

De som minns något av den vingliga borgerliga historien vet att det var ett stort steg då samarbetet mellan de borgerliga partierna fördjupades och forma-

liserades genom att Alliansen bildades.

– Frågan är om vi genom årets januariöverenskommelse nu åter igen är tillbaka till tiden före Alliansen. Generellt har inte borgerligheten utgjort något reellt politiskt hot så länge partierna inte varit eniga. Interna meningsskiljaktigheter har varit viktigare än att utgöra ett icke-socialistiskt regeringsalternativ, anser Anders Bergeskog.

Under Socialdemokraternas långa maktinnehav har i stället område efter område reglerats. Arbetsmarknad, löner, bostäder, skola och vård samtidigt som de statligt ägda företagen blev fler.

Men i slutet av 1960-talet blev konsekvenserna av den förda politiken allt mer synliga. Dagens problem inom välfärden fanns redan då.

FÖRST 1976, EFTER 44 ÅR, lyckades borgerligheten åtminstone tillfälligt bryta det socialdemokratiska styret. Under

Skattereformen sänker den statliga skatten till 20 procent utöver kommunalskatten. Momsen höjs och i princip alla tjänster momsbeläggs. Utöver det sänks bolagsskatterna till 30 procent som under 1980-talet legat på över 50 procent. I dag är bolagsskatten 22 procent (se fördjupning om skattereformen nedan).

1991

Bemanningsföretag legaliseras av Bildregeringen och vinstdrivande arbetsförmedling tillåts.

1993

Värnskatten införs och höjer den statliga skatten för högre inkomster. För att markera den tillfälliga karaktären betecknades den av dåvarande finansministern Göran Persson som en värnsskatt. Avskaffas 2020, om löftet från januariöverenskommelsen hålls.

1996

Alliansen inför jobbskatteavdraget i fem steg fram till 2011. Skattesänkningen är, trots namnet, utformad som en skattereduktion och inte som ett avdrag. Jobbskatteavdraget minskar den skatt som ska betalas på lön (formellt sett inkomst av anställning) och aktiv näringsverksamhet. Rut-avdrag på hushållsnära tjänster införs.

2007

1980-talet skedde också ett skifte i väljarnas uppfattning om den offentliga sektorns utbredning. Sedan dess har socialiseringsnivån varit på defensiven, men är fortfarande en stark kraft.

– Det extrema har blivit det normala och få reflekterar över hur avvikande det svenska samhället är i dag, inte bara från resten av den fria världen utan också från det Sverige som en gång var innan det genomsyrades av de socialistiska idealen, säger Anders Bergeskog.

En annan fråga är hur det kommer sig att medborgarna med såväl låga som höga inkomster accepterade att en allt större andel av deras pengar gick till utbyggnaden av det offentliga. Svaret är att de förmodligen inte skulle ha gjort det om de känt till vad som faktiskt pågick. Dagens höga beskattning gäller inte heller enbart höginkomsttagare. Ett hushåll med två vanliga arbetarlöner betalade 2018 närmare en halv miljon i skatt på

arbete. Endast 46 procent av det som arbetsgivaren betalar återstår efter skatt.

– Tidigare kunde man försörja en familj på en inkomst. I dag måste två i hushållet arbeta för att få en inkomst. Den andra går till skatt, säger Anders Bergeskog.

En viktig poäng med boken är att det i en demokrati måste finnas transparens, även på skatteområdet:

– Demokratien är i fara om politikerna inte är angelägna om att visa hur mycket de faktiskt kräver att medborgarna ska avstå ifrån genom skatter. För medborgarna är det svårt att bedöma värdet av de offentliga tjänsterna då de verkliga priserna inte syns och man inte heller har något att jämföra med eftersom det handlar om en monopolmarknad. Risken att allt mer av medborgarnas tillgångar succesivt överförs till politiken är överhängande, förklarar Anders Bergeskog. ■

Fotnot: Boken beställs via Skattebetalarna. Se sidan 43.

Århundradets skattereform – eller inte

→ Under 1970- och 80-talen skenade inflationen, vissa år med tvåsiffriga tal. Löneökningarna när inflationen räknats bort uteblev i 20 års tid. Från mitten av 1970-talet till mitten av 1990-talet ökade inte reallönerna i Sverige.

Obalansen i ekonomin växte allt mer under 1980-talet. En större skattereform genomfördes därför under Bildregeringen 1990–1991 i skuggan av den finansiella kris som tornat upp sig. Reformen innebar bland annat ett ökat inslag av särbeskattning, ökad betydelse av indirekta skatter och breddade skattebasen.

Målet var främst att minska de snedvridande effekterna av skattepolitiken utan att den sammantagna fördelningseffekten försämrades.

Reformen har kommit att kallas "århundradets skattereform". I jämförelse med de genomgripande förändringar i beskattning som genomfördes under decennierna efter andra världskriget framstår 1990–91 års skattereform som medioker.

Snarare har skattereformen ökat legitimiteten för det redan extrema skatteuttaget genom att minska de tidigare skatternas mest skadliga verkningar på ekonomin samtidigt som andra skatter höjdes och nya infördes.

Regeringen Bildt regerade från 1991–1994 och liberaliserade delar av ekonomin.

Foto: Lail Engberg

TVA RÖSTER OM RAPPORTEN. Sunt Förnuft ringde upp två debattörer ur olika läger, Jacob Lundberg, chefekonom på Timbro, och Stig-Björn Ljunggren, fristående socialdemokratisk opinionsbildare, för att ta del av deras reflektioner kring Anders Bergeskogs bok.

JACOB LUNDBERG, CHEFEKONOM PÅ TIMBRO:

HÖGA SKATTER ETT NYTT PÅFUND

Vänsterideologin har under de senaste decennierna varit på tillbakagång. Östblocket har fallit och de få socialistiska länder som återstår har haft en usel ekonomisk utveckling med undantag av den kinesiska statskapitalismen. Allt färre tror att socialisering är en framgångsfaktor, men Sveriges egen variant flyger fortfarande. Frågan om hur det är möjligt går till Jacob Lundberg på Timbro:

– Det är teorin om humlan som flyger mot alla odds. Sverige har klarat det genom att inte ha så många regleringar i vissa delar av ekonomin. Företagen har fått arbeta relativt fritt ändå och det har vägt upp de höga skatterna.

Anders Bergeskogs skrift handlar mycket om hur modern svensk historia ska skrivas. Stämmer bilden av Sverige som boken ger.

– Det är viktigt att berätta att Sverige sent blev ett högskatteland. Ännu på 1950-talet var skatterna högre i USA än i Sverige. Explosionen i skattetryck kom senare och på 1980-talet hade Sverige världens högsta skatter vilket tvingade fram omfattande skatteplanering. Nu är det inte riktigt så illa längre. Under 1970-talet ökade också den politiska förståelsen för att höga marginalsatser är skadliga. Debatten i dag handlar mycket om hur skatter ska utformas

utan att de i för hög grad påverkar tillväxten negativt. Ett exempel är den halverade bolagsskatten i samband med 1990-talets skattereform. Nu är också den kontraproduktiva värnskatten på väg bort. Man ska inte enbart stirra sig blind på skattetrycket utan också se hur skatterna är utformade.

Vad anser du om påståendet att sättet att organisera välfärden har drivit fram högskattesamhället?

– Det ligger nog en del i det. Vänsterdebattörer brukar inte ens hymla om att den generella välfärdsmodell som valts i Sverige är ett sätt att muta medelklassen att rösta för höga skatter.

Boken visar också att transparensen på skatteområdet är dålig, till och med obefintlig. Vad tycker du om det resonemanget?

– Det är en viktig poäng och ur ett demokratiskt perspektiv är det betydelsefullt att veta hur mycket man betalar för de tjänster man har behov av. Förstår man inte att de samhälleliga tjänsterna betalas genom skatterna så är det ett

” Ur ett demokratiskt perspektiv är det betydelsefullt att veta hur mycket man betalar för de tjänster man har behov av.

Skatterna används för att driva en politisk ideologi, anser Jacob Lundberg.

demokratiskt problem. Behovet av ökad transparens gäller i hög grad arbetsgi-varavgiften men också momsens, båda stora inkomstkällor för staten.

Hur välkänt är det att den statliga välfärdssatsningen från andra världskriget och framåt faktiskt kan uppfattas som ett sätt att införa socialism bakvägen?

– När en så stor del av ekonomin är offentlig så innebär det ett problem, inte minst inför framtiden. När vi blir allt fler äldre vill många lägga mer pengar på sin välfärd och det går inte ihop med att det mesta är i offentlig drift. På sikt kommer folk att vilja bestämma mer själva, men den debatten ser vi ännu inte så mycket av. ■

STIG-BJÖRN LJUNGGREN, FRISTÄENDE SOCIALDEMOKRATISK DEBATTÖR:

UPPFOSTRA FOLKET – EN SVENSK TRADITION

Under 1980-talet insåg många socialdemokrater att skatterna hade höjts för mycket, enligt Stig-Björn Ljunggren:

– Delar av socialdemokratin började tänka om redan 1979 efter chocken över att ha förlorat valet igen. Dessutom skedde många politiska förändringar i omvärlden. Det ideologiska omställningsarbetet tog tio år att värka fram och ledde bland annat till skattereformen på 1990-talet där skattestrukturen förändrades och det totala skattetrycket sjönk något.

Varför finns det en konsensus kring högskattesamhället i svensk politik?

– Jag anser att det handlar om en grundläggande samhällssyn. De som har makten kommer att göra vad de kan för att plocka frukterna. Det gäller inte bara skatteälskande socialister utan också kapitalister, men går man för långt i sina ”kleptokratiska” ambitioner så kommer motståndet. Så länge folk får välfärd tillbaka gillar de läget.

Anders Bergeskog skriver att det är den bristande transparensen i det svenska skattesystemet som gjort att skatterna kunnat höjas utan att folk reagerat

– Det är ett måste och det gäller att sprida ut skatterna på många olika källor för att kunna öka skattetrycket. Ta exempelvis införandet av omsättnings-skatten, oms, 1960 då argumentationen gick ut på att det var en låg men effektiv skatt och att andra skatter samtidigt skulle sänkas. Först måste principen med en skatt etableras för att visa på nyttan. Sedan brukar uttaget öka långt över den ursprungliga argumentationen.

Är det verkligen rättfärdigt?

– Det mest rättvisa är att alla behandlas lika och jag anser, till skillnad från

Stig-Björn Ljunggren anser att det välfärdsindustriella komplexet också är intressant för kapitalister.

Socialdemokraterna, att det bara finns en skattemodell som ger rättvisa och det är platt skatt. Alla betalar lika per hundra men de välbeställda betalar mer totalt sett.

Bergeskog menar att uppbyggnaden av välfärdsstaten var ideologisk strategi för att skapa beroenden till det socialdemokratiska partiet snarare än för att se till individens bästa.

” Det mest rättvisa är att alla behandlas lika och det finns bara en skattemodell som ger rättvisa och det är platt skatt.

– Nja, det är inte sossarna som uppfunnit traditionen av att uppfostra folket. Pålagor från ovan kom långt tidigare i form av exempelvis kristendomen och folkskolans införande. Det var en tradition som Gunnar och Alva Myrdal tog över och gjorde vetenskap av. Deras bok *Kris i befolkningsfrågan* var i hög grad ett försök att genom politisk utformning lägga livet till rätta. Ett uppfostringsprojekt bland annat för att lära folk att äta tomater som då inte ansågs vara nyttiga. I dag har det gått så långt att man till och med lämnar ifrån sig sina barn i en ”industrialiserad” förskola. I det avseende har välfärdsprojektet lyckats. Visst finns det ett pris för det, men mycket talar för att det ändå är rätt bra. ■